Alexandra GHERASIM

Dimensiuni sociale ale faptelor de limbă în discursul literar

A.G. – conf. univ. dr. în filologie, şef Departament limba română, lingvistică generală şi limbi clasice, Facultatea de Litere, U.S.M. Domenii de cercetare: gramatică, teoria textului, sociolingvistică. Autoare a şase cărţi, între care *Raporturile text-metaforă în limbajul literar – artistic* (1997), *Limba română. Grupul nominal* (2000), *Limba română. Grupul verbal* (2001), *Teoria textului* (antologie, 2008). Participantă la numeroase proiecte şi conferinţe internaţionale (România, Ucraina).

La începutul anilor ’60 ai secolului trecut au fost puse bazele sociolingvisticii ca ramură distinctă a lingvisticii, prin conştientizarea dimensiunilor sociale ale faptelor de limbă, a relaţiilor dintre limbaj şi dinamica relaţiilor sociale, astfel fundamentându-se, conform concepţiei coşeriene, „studiul varietăţii şi variaţiei limbajului în relaţie cu structura socială a comunităţii de vorbitori”. În lucrarea *Socio- şi etnolingvistica. Bazele şi sarcinile lor*, Eugen Coşeriu [5, p. 132] stabileşte criteriile de distincţie între aceste două discipline lingvistice, definindu-le şi teoretizându-le conceptele vizavi de accepţia raportului dintre limba comună şi limba standard [10].

Caracterizând discursul din perspectivă sociolingvistică, savantul pledează pentru analiza utilizării diferenţelor diastratice în diferite tipuri de discurs şi funcţia lor în cadrul acestora; pentru analiza discursurilor, sub aspect tipologic şi structural, în relaţie cu straturile socioculturale cărora le corespund.

În studiul de faţă ne propunem să urmărim dimensiunile sociale ale faptelor de limbă în discursul literar, aplicate la textele din proza lui Ion Druţă, întreaga operă a căruia e fundamentată pe o „memorie arheală” [2, p. 119]. Vom purcede la realizarea acestui deziderat

BDD-A20724 © 2014 Revista „Limba Română”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-04 13:24:41 UTC)

prin definirea și clarificarea conceptelor teoretice pe care ne întemeiem demersul. Vom începe cu cel de *etnolingvistică*.

În accepție largă, etnolingvistica poate fi definită drept încercarea de a pune în corelație limba cu istoria și viața unui popor.

Într-o accepție restrânsă, etnografia lingvistică (etnolingvistica) este, după cum afirmă cercetătoarea Zamfira Mihail, un „domeniu de frontieră, în care investigațiile privind cultura materială și spirituală a unui popor și terminologia respectivă se dezvoltă după metode împrumutate din ambele discipline, concluziile obținute fiind utile amândurora” [14, p. 371].

Etnolingvistica românească s-a dezvoltat în corelație cu folcloristica, etnografia, dialectologia, semantica și istoria limbii, acumulându-și treptat materialul, specificându-și temele și identificându-și metodele proprii. Evoluția scrierilor teoretice de etnolingvistică, precum și a celor din alte domenii ale istoriei limbii și ale lingvisticii, se datorează aportului fundamental adus de marele spirit enciclopedic – Bogdan Petriceicu Hasdeu. Teoreticianul a orientat lingvistica românească spre izvoarele documentare (*Cuvente den bătrâni*) și spre sursele limbii și culturii populare.

O relație specială există între etnolingvistică și dialectologie (sau geografia lingvistică), fiindcă ambele discipline s-au constituit în „simbioză”, de la sfârșitul secolului al XIX-lea, în legătură cu cercetarea sistematică a limbii populare.

Dicționarul general de științe. Științe ale limbajului oferă o definiție descriptivă amplă a etnolingvisticii, pe care, pentru conformitate, o prezentăm integral: „Studiu al limbii în contextul cultural în care este utilizată. Desemnează preocupări similare cu acelea ale sociolingvisticii, dar are în vedere, de obicei, cercetarea unor comunități simple, mai puțin evoluate, pentru care nu este necesară o reducție a factorilor implicați în comunicare la un număr de invariante, ca în cazul cercetării comunităților complexe moderne. Etnolingvistica urmărește relevarea felului în care o anumită limbă (sau varietate lingvistică) reflectă printr-un decupaj specific al realității, caracteristicile vieții materiale și spirituale ale comunității care o folosește. La acestea se adaugă studierea atitudinii față de limbă și de diversele componente ale acesteia, precum și a clasificări-

BDD-A20724 © 2014 Revista „Limba Română”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-04 13:24:41 UTC)

lor empirice ale unor forme lingvistice, acte verbale, subiecte, pe care le operează vorbitorii înșiși. Limba și cultura sunt considerate două realități interconectate și izomorfe, în strânsă dependență de exigențele vieții sociale. Sinonime: antropologie, lingvistică culturală, etnografia vorbirii (comunicării), etnosemantică" [6, p. 192].

În studiile sale de etnolingvistică, respectiv, sociolingvistică, Eugen Coșeriu identifică elementele identitare și, în deosebi, acele caracteristici socioculturale care vizează limba, credințele religioase, valorile și normele sociale. Acestea se constituie într-o unitate distinctă, relativ stabilă, care presupun că membrii unui grup etnic, în pofida diferențelor dintre ei, se aseamănă unii cu alții prin felul lor de a fi, adică prin comportament și credință, fapt ce-i deosebește de membrii altor grupuri etnice. Astfel în articolul *Unitate lingvistică – unitate națională* savantul distinge trei tipuri de unități:

1. unitatea pur lingvistică, unitatea de limbă;

2. unitatea națională, care nu este numai unitate de limbă, ci implică și unitatea de tradiții culturale, de obiceiuri, de datini, de istorie comună;

3. unitatea politică, adică unitatea unui stat [4, p. 182].

Astfel, autorul consideră, făcând referire la Aristotel, că limbajul este manifestarea modului de a fi al omului, a faptului că omul este un subiect între subiecte, care recunoaște posibilitatea altor subiecte de a conviețui cu el, manifestându-și prin limbaj conținutul propriei sale conștiințe în afara sa, deschizând conștiința spre alții, ca alții să accepte, să adopte conținuturile de conștiință și să le înțeleagă.

Dezvoltând conceptele de limbă comună și limbă exemplară / limbă standard și specificând că și în limba comună există creativitate, Eugeniu Coșeriu spune următoarele: „O limbă omogenă, unitară, o limbă care se vrea unitară pentru toată comunitatea, cel puțin pentru acele treburi care sunt comune întregii comunități: educația, cultura majoră a comunității, politica comunității, administrația comunității... Numim limbă română, de exemplu, într-o gramatică de limbă română, o formă exemplară a limbii române, o formă standard a limbii române; adică de fiecare dată aceste trei trăsături se numesc în același fel: limba română, toată limba româna, cu toată varietatea ei, limba română comună și limba română care se propune ca normă pentru toate regi-

BDD-A20724 © 2014 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-04 13:24:41 UTC)

unile românești și pentru toată expansiunea limbii istorice. Aceasta nu pentru a elimina varietatea sau pentru a considera faptul local, ca fiind o rupere a limbajului, ci totdeauna unitatea pe de asupra faptului local pentru toată comunitatea" [4, p. 186].

Respectând exigențele spiritului științific, alături de Eugeniu Coșeriu, distinșii specialiști în lingvistică și filologie din Republica Moldova – Nicolae Corlăteanu, Silviu Berejan, Anatol Ciobanu, Nicolae Mătcaș, Anatol Eremia etc., au descris statutul ontologic și specificul etnic al basarabenilor.

Caracterizând situația limbii române în spațiul dintre Prut și Nistru, care timp îndelungat a fost departe de normalitate, lingvistul Silviu Berejan menționează: „Această vorbire basarabeană – schimonosită cum era – s-a menținut totuși în limitele limbii române, deoarece și-a conservat structura gramaticală, în special, cea morfologică. Or, în lingvistică orice enunț real poate fi determinat ca aparținând unei sau altei limbi, nu după pronunție, nici după elementele de vocabular (care pot fi împrumuturi străine), nici după modelele de construcții sintactice (ce pot fi asimilate din afară), ci după gramatica pe care se bazează legăturile dintre părțile componente ale enunțului, după formele morfologice aplicate unităților de limbă (inclusiv celor străine) (...) Concluzia este deci cât se poate de optimistă: oricât de puternică ar fi influența altei limbi, oricâte elemente străine ar încorpora o limbă, ea nu-și pierde identitatea atâta timp cât își păstrează gramatica. Îndată ce dispare influența, limba poate reveni la condiția ei normală" [1].

În același articol, savantul susține că sub raport lingvistic, denaturările care au îndepărtat aspectul vorbit al limbii române din Basarabia de matca comună a vorbirii românești din sud-estul Europei sunt ușor explicabile, dată fiind influența neîntreruptă a limbii ruse dominantă aici nu numai în trecut, ci și în prezent.

R. Piotrowski, unul dintre cei mai recunoscuți romaniști ai școlii lingvistice rusești, constată că împrumuturile masive, folosite de cele mai dese ori fără a fi asimilate fonetic, au dus (ceea ce e mai grav) la dereglări ale sistemului limbii române în Basarabia, la deteriorarea mecanismelor sinergetice de autoreglare a vorbirii, ce s-a manifestat în fenomene tipice: sărăcirea rezervelor lexicale cu compensarea lor din

BDD-A20724 © 2014 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-04 13:24:41 UTC)

contul lexicului limbii dominante, simplificarea structurii sintactice a propoziției, denaturarea unor raporturi gramaticale normative (cf. suprimarea articolului hotărât, inexistent în rusă, omiterea reprizei pronominale ș.a.m.d.) [11, p. 93].

Un moment de interes în evoluția raporturilor dintre dialectologie și etnolingvistică a fost lansarea, în anul 1975, de către dialectologii francezi a unui program de cercetări sub denumirea de etnotexte, menit să depășească limitele tradiționale ale studierii lexicului dialectal prin monografiile terminologiilor, glosare și tezaure dialectale. În concepția acestora, etnotextele sunt textele orale, dialectale sau de limbă comună, literare sau neliterare, care constituie patrimoniul cultural oral al unei comunități date și pot permite definirea unei conștiințe culturale regionale [12, p. 18]. Etnotextele lărgesc în mod semnificativ sfera investigației, dar ideea nu este cu totul nouă.

Etnotextele încearcă să surprindă, într-un discurs global, tradiția orală locală sau regională, mărcile identității culturale și conștiința asumării de către comunitate a propriei sale istorii și culturi. Cu atât mai mult se impune acest demers etnolingvistic atunci când literatura beletristică ne oferă exemple elocvente. Relevante în acest sens pentru studiul nostru ni s-au părut scrierile lui Ion Druță.

Criticul literar Theodor Codreanu, în studiul *Ion Druță și memoria arheală*, îl caracterizează pe scriitor drept un eminescian. „Îl leagă de Eminescu ceea ce voi numi memoria arheală. Eminescu este arheul identității noastre, și nu întâmplător ontologia arheității are ca pilon central tocmai conceptul de identitate. Cine este cât de cât inițiat în gândirea ontologică eminesciană știe ce importanță are, la poetul nostru, conceptul de arheu, pe care Eminescu l-a ridicat la rang de principiu ontologic. (Termen care exprimă esența tuturor fenomenelor, prototipul tuturor lucrurilor și ființelor; forță vitală; principiu.) El descoperă în basmul cules de Petre Ispirescu *Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte* cea mai adâncă intuiție a geniului românesc în materie de ființă. El a putut trece astfel de la o ontologie generală la una particulară: identifică în numitul basm arheul românilor, întrupat în personajul Făt-Frumos și manifestat ca memorie arheală. La întoarcerea de pe tărâmul tinereții fără bătrânețe și al vieții fără de moarte, Făt-Frumos păstrează intactă memoria timpurilor trăite, pe când noii

BDD-A20724 © 2014 Revista „Limba Română”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-04 13:24:41 UTC)

locuitori întâlniți, vieţuitori doar în porţiunea lor de timp istoric, nu o au. Intuiția eminesciană va fi dezvoltată, în toată anvergura ei filozofică, de către Lucian Blaga în conceptele matrice stilistică, spațiu mioritic, personanță. O asemenea personanță mioritică, arheală străbate cele mai profunde pagini din proza lui Ion Druță" [2, p. 119].

În aceeași cheie vorbește despre prozator și academicianul Mihai Cimpoi [8], care susține că „scriitorul impune, autoritar, formula narativă lirico-simbolică, afirmându-se pe linia tradiției lui Ion Creangă și Mihail Sadoveanu. În primele nuvele și în romanul *Frunze de dor* (1957), dar și mai târziu, în romanul *Clopotnița* (1972), cea mai importantă scriere a sa, Ion Druță cultivă, aproape fără excepție, un principiu baladesc, narațiunea fiind intens colorată de atitudinea emoțională, de atașamentul simpatetic față de eroi. Autorul și personajele pe care le creează constituie o unitate plasmatică, actul identificării absolute făcând dovada apartenenței la un univers autarhic".

Apreciind specificul operei lui Ion Druță, academicianul – Mihail Dolgan – afirma că „scriitorul a știut să introducă și să impună lirismul într-o epocă absolut antilirică, refractară poeticității de orice fel. (...) Discursul prozelor druțiene este unul eminamente liric, de factură accentuat poetică și poetizantă (poetizarea reprezentând o tendință estetico-stilistică), generator de stări tensionate, dramatice, molipsitoare, precum și de o tonalitate și atmosferă pline de viață. El, discursul, se întemeiază pe o foarte originală turnură a frazei și a figurației, care urmează poetica spațiului mioritic blagian, adică spațiul ondulat «deal – vale», se constituie din orânduiri, întorsături și logodiri de cuvinte dintre cele mai neprevăzute și mai fascinante" [8].

Din raţiunea de a argumenta teza despre memoria arheală în scrierile lui Ion Druță, am încercat să urmărim viața unora din cele 115 cuvinte de origine autohtonă (93 substantive, 13 adjective, 6 verbe, 1 adverb, 1 element adverbial de compunere și 1 interjecție provenită de la substantiv), identificate și „orânduite după vechimea primelor atestări cunoscute" de academicianul Gheorghe Mihăilă și prezentate în cadrul ședinței publice care a avut loc la 20 ianuarie 2006, în Aula Academiei Române, prin discursul de recepție *Cuvintele de origine autohtonă în limba română* [9].

În proza și în dramaturgia lui Ion Druță am atestat aproximativ 70 din-

BDD-A20724 © 2014 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-04 13:24:41 UTC)

tre cuvintele menționate de cercetătorul Gheorghe Mihăilă și alte câteva derivate ale acestora. Pentru a le identifica, am operat cu textele în format electronic. În fragmentele selectate am evidențiat lexemele de origine autohtonă utilizate de scriitor.

„Sufletul tresaltă, sufletul caută în fel și chip să se dumerească – de unde atâta seninătate și voie bună? *Crăciunurile* au trecut demult – și cel după stilul nou, și cel după stilul vechi, dar, pentru că unica și marea minune a iernii rămânea tot ea, sărbătoarea aceea, oamenii și-au zis: «Măi, s-o întors *Crăciunul*», și întreaga Câmpie a Sorocii, cu văile și dealurile sale, cu satele și *cătunele* sale, îngâna în sinea ei o colindă pe care cerul i-o tot picura de sus fulg cu fulg, vers cu vers. Frig – deloc. Era cald, era moloșag, așa încât oamenii și-au lăsat *vetrele*, cuptoarele, mai ieșind pe afară, și vraja acelei ninsori a început a trezi *doruri* cine știe de pe unde, vise cine știe de pe când.

Și tot ninge, ninge, ninge. Fulgi cuminți, îngânduraţi se lasă peste case, peste *garduri*, peste câmpuri...” (*Povara bunătății noastre*, p. 5).

E de menționat aici forma de plural a substantivului *Crăciun*, rar utilizată în vorbire și aproape neatestată în alte texte beletristice.

„Ei, hai, să zicem, i s-o fi urât de atâta pădure, de atâta răfuială, dar încaltea să-și fi ales un sat ca lumea, un sat mai *acătării*!” (tot acolo, p. 17).

Conotațiile cuvintelor autohtone conferă plusvaloare etnografică textelor druțiene și un coeficient de lirism rustic autonom. Să urmărim fragmentele de mai jos: „Câțiva cucostârci, rămaşi fără cuibare, roteau disperați peste o margine de sat. Salcâmi cu *ghimpii* dogoriți pe marginea drumului, hogeaguri caraghioase, înălțându-se deasupra satului ca niște năluci, bocind în limba lor. Boarfe aruncate prin ogrăzi, cărbuni striviți de călcâie, cenușă mânată de vânt în lungul drumurilor, *băltoace* gălbui în jurul fântânilor (tot acolo, p. 58).

„Tot *scăpărând* câte-o vorbă de duh pe ici, pe colo, treaba merge” (tot acolo, p. 26).

„Apoi, colac peste *pupăză*, Mircea dispăruse” (tot acolo, p. 326).

„Câmpia zace într-o ceață subțire, alăptându-și în tihnă primii săi *muguri*” (tot acolo, p. 54).

BDD-A20724 © 2014 Revista „Limba Română”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-04 13:24:41 UTC)

Sintetizând datele din fragmentele selectate, putem susține că acestea reprezintă ansamblul lingvistic structurat ca element identitar, prin care ne manifestăm valorile spirituale și culturale inconfundabile și credințele religioase.

Academicianul Mihail Dolgan menționa, în articolul *Poeticul – principiu artistic capital al esteticii druțiene* [7], că Ion Druță, ca și marii poeți, are și harul de a gândi mitic. Acesta îi permite să-și făurească o proprie mitologie, prin care, folosindu-se de „fondul mioritic ce-l purtăm în sânge" (L. Blaga), reușește să-și repotențeze estetic opera literară. Prozatorul concepe „fondul mioritic" ca pe o matrice stilistică, ce condensează trăsăturile esențiale ale sufletului românesc.

Din aceleași perspective am putea discuta și despre lexeme regionale conservate în scrierile lui Ion Druță, pe care le examinăm, într-o manieră sistemică, distribuite în clase lexico-gramaticale. În virtutea unor circumstanțe istorice concrete, anumite evenimente au lăsat, într-un fel sau altul, urme importante în cultura și mentalitatea timpului, reflectate în limbaj, imprimându-i acestuia accente specifice care s-au sedimentat alături de elementele autohtone, naționale. Identificate, în unele studii, drept regionalisme sau realii, în terminologia traductologiei, reflectă diverse aspecte ale vieții materiale și spirituale a poporului, felul inedit de a fi și valorile esențiale ale culturii etniei respective.

Vorbind despre lexicul intraductibil și problema realiilor, Irina Condrea menționează că există un domeniu al lexicului care ține de specificul național și de realitățile concrete ale locului, epocii, modului de viață etc. Astfel, traducătorul trece nu de la o limbă la alta, ci de la o civilizație la alta, iar obstacolul cel mare îl reprezintă nu cuvintele ca atare, pentru care nu se pot găsi echivalente potrivite, ci realitățile la care acestea se referă. Fiecare idiom realizează în mod diferit realitatea și își concentrează resursele, creând termeni și expresii anume în acele domenii, care reprezintă esența modului de viață al poporului [3, p. 66].

În piesa *Casa mare*, una dintre primele lucrări din dramaturgia lui Ion Druță, am identificat elemente lexicale, care s-ar înscrie în categoria celor examinate mai sus, dar și lexeme care ar constitui un material util din raționamentele conceptului de etnotext.

BDD-A20724 © 2014 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-04 13:24:41 UTC)

Substantivele selectate de noi pot fi grupate în subclase distincte şi caracterizate din diverse perspective. O serie dintre acestea poartă clar amprente dialectale şi regionale (*lăicer, hlandani, steblă, şervet, ţolişoare, şagă* etc.).

Altele se caracterizează prin izul arhaic, utilizate voit pentru a nuanţa conotaţia timpului şi a spaţiului în imaginarul artistic creat de autor (*buchie, osteneală, bordeie, pătăranie, lele* etc.).

O bună parte se distinge prin particularităţile fonetice păstrate de dramaturg, în vederea actualizării rostirii regionale moldoveneşti (diftongul *ea* se reduce la *a* (*seamă* > *samă, seară* > *sară*; *ia* trece în *ie* (*băiat* > *băiet*), dispariţia prefixului *îm-* > *puşcatul*; palatalizarea labialelor *p* şi *b* – *boghiţă*; inserţia grupurilor *chi-, che- copchilă, copchii* etc.).

Nu sunt puţine nici elementele lexicale preluate din limba rusă şi adaptate parţial la sistemul flexionar şi fonetic al limbii române, utilizarea acestora fiind determinată de factori sociolingvistici (*blat, ocerea, zapas, soveste*). Ex.: „Aşa presupune *Eleonora*, aşa presupun şi eu. Dacă nu s-a dus iar prin speculă, să nu-mi ziceţi mie pe nume... Amu ce-a câştigat toată toamna la fermă?... O sută de *trudozile* şi doi purcei oropsiţi – pe semne, au şi pierit de amu...".

Din perspectiva derivării, lexemul *trudozile* (*trudo+zile*) este destul de spectaculos – primul element de compunere este un pseudoprefix rusesc, iar radicalul este românesc.

„Fiecare cu câte-o *casă mare*... îmi spunea bunelul meu că şi atunci când era greu de trăit, când se întâlneau mai multe *bordeie* decât case, chiar şi atunci fiecare gospodar avea *casă mare*..."

Expresia fixă *casa mare* reprezintă un întreg concept existenţial şi cultural al românilor.

O distribuţie asemănătoare urmează şi adjectivele: *mititel, căprii, frumuseţă, acătării, mânios, strașnică, mladşi* etc. „Eşti *cea mai vrednică* dintre toate femeile pe care le-am cunoscut..."

„*Strașnică* dragoste ce-a mai fost..." „Merge alături *mititel* de-o şchioapă – ţup, ţup, ţup..." „Rochii au multe, dacă-s fără *vină-ncoace*..."

BDD-A20724 © 2014 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-04 13:24:41 UTC)

Se poate observa utilizarea autentic dialectală a pronumelor și adjectivelor pronominale demonstrative cu exemple din aproape întreaga paradigmă, precum și a formelor sincopate ale pronumelor de politețe *'neata, 'neavoastră*. „Nășică, poate mai încolo, spre sară, îți veni și *'neavoastră*...” „Și oamenii *iștia* s-au făcut așa de răi...” „Stau ca lupii la pândă, și dacă o biată vădană s-a poticnit *oleacă*, îi zic de *amu* altfel...”

Clasa lexico-gramaticală a verbului, generoasă din perspectiva abordată mai sus (*a mântui, a amăgi, a colbăi, a stupi, a hodini, a jupi, a se chiorî, a obijdui* etc.), ne oferă exemple de un exotism demn de remarcat și prin locuțiuni verbale specifice (*a se fotografia> mă scot pe patret; a se grăbi > n-am când; a se căsători> nu v-ați luat; a se împiedică> s-or poticni; a respira> nu mai pot sufla; a birui >nu poate dovedi; a începe a glumi > a prins a șugui* – aceasta din urmă cu ambii termeni marcați).

Desigur că apar și variante regionale morfologice (auxiliarul invariabil *a* al viitorului I: *va veni > a veni, va fi > a fi*).

Sunt caracteristice structurile sintactice cu verbe predicat utilizate fără auxiliar – marcă a oralității (*Păvălache: Vasiluță, ai fost tu sara asta în casă, ai auzit ce s-a vorbit? Vasiluța: Fost. Auzit*).

Specificul dialectal este păstrat și prin adverbele *amu, amuia, numa, tucma, deodată* (*la început*), precum și prin forme diminutivale – marcă a oralității discursului (*ziulica, dimnecioară, olecuță*). Ex.: – *„Vasiluță*, mulți au vrut să-ți smulgă gâțele, dacă *tucma amu* ți-ai găsit nașul...”

Trebuie să constatăm că varietățile regionale ale limbii române au fost minimalizate, iar trăsăturile dialectale din operele unor scriitori importanți din trecut au fost puse sub semnul oralității. În stereotipurile interpretative dialectele sunt marcate social, spațial și temporal.

Referindu-se la fenomenul estetic și stilistic actual, Rodica Zafiu menționează că „se creează cu intenție forme populare de «literatură dialectală» – textele muzicii de diverse genuri – și noutatea are succes: graiul moldovenesc e la modă, prin grupuri și soliști proveniți atât din Moldova românească («Fără zahăr») cât și, mai ales, din Republica Moldova («Zdob și Zdub», «Planeta Moldova», Pavel Stratan). Există diferențe semnificative de utilizare a mărcilor identității regionale de către cei menționați: unii propun mai ales argoul basarabean

BDD-A20724 © 2014 Revista „Limba Română”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-04 13:24:41 UTC)

(«Planeta Moldova»), alţii preferă formele dialectale rurale (Pavel Stratan) (...). Este esenţial efectul comic produs (...)" [13].

În concluzie, menţionăm că prin limbajul artistic al lui Ion Druţă, prin conservarea lexemelor de origine autohtonă şi a celor de factură regională, se tezaurizează veritabile mostre de etnotexte, din care emană ideea supravieţuirii spirituale a românilor basarabeni, prin afirmarea lor plenară, ca structură etnică bine conştientizată, în contextul general al istoriei neamului.

Bibliografie

1. S. Berejan, *Aspectul vorbit al limbii române în spaţiul dintre Prut şi Nistru*. În: „Limba Română", nr. 9-10, Chişinău, 2004.
2. Th. Codreanu, *Ion Druţă şi memoria arheală*. În: *Fenomenul artistic Ion Druţă*. Coord. M. Dolgan, vol. IV, Chişinău, 2008, p. 119.
3. I. Condrea, *Traducerea din perspectivă semiotică*, Chişinău, 2006, p. 66.
4. E. Coşeriu, *Prelegeri şi conferinţe*, Iaşi, 1994.
5. E. Coşeriu, *Socio- şi etnolingvistica. Bazele şi sarcinile lor*, în vol. *Lingvistică din perspectivă spaţială şi antropologică*, Chişinău, Editura Ştiinţa, 1994, p. 132.
6. *Dicţionar general de ştiinţe. Ştiinţe ale limbii*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1997, p. 192.
7. M. Dolgan, *Poeticul – principiu artistic capital al esteticii druţiene.* www.akademos.asm.md/.../%20из%20Academos+1+2009%2011%20MI
8. *Ion Druţă scriitor, dramaturg, academician. Aprecieri*. http://druta.asm.md/appretiations.
9. Gheorghe Mihailă, *Cuvintele de origine autohtonă în limba română*. (http://www.academiaromana.ro/discursuri_receptie/pag_dr_gmihaila.htm)
10. Olariu Florin-Teodor, *Perspective coşeriene în sociolingvistica actuală*. www.alil.ro/wp-content/uploads/2012/05/31_OLARIU.pdf
11. R. Piotrowski, *Sinergetica şi ocrotirea limbii române în Republica Moldova* // „Revista de Lingvistică şi Ştiinţă Literară", nr. 3, 1997, p. 93.
12. Valeriu Rusu, *Etnotextele în perspectivă românească*, în ALIL, XXX, 1985.
13. Rodica Zafiu, *Pătărănii* // „România literară", 2005, nr. 15.
14. Zamfira Mihail, *Tache Papahagi, promotor al etnografiei comparate*. În „Revista de etnografie si folclor", 1989, nr. 4, p. 371.

BDD-A20724 © 2014 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-04 13:24:41 UTC)